

KESKKONNAAMET

Saaremaa Vallavalitsus
vald@saaremaavald.ee

Teie 16.08.2024 nr 5-2/4388-1

Meie 11.09.2024 nr 6-5/24/17344-2

Ettepanekud Uuelahe detailplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi kohta

Esitasite planeerimisseaduse § 81 lg-te 1 ja 2 alusel Keskkonnaametile ettepanekute tegemiseks Uuelahe detailplaneeringu lähteseisukohad ja koostatud keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) programmi¹.

Planeeringuala suurusega ca 1,9 ha hõlmab Saaremaa vallas Jaani külas Uuelahe² kinnistut ja sellega piirnevat mereala. Saaremaa Vallavolikogu algatas oma 29.02.2024 otsusega nr 1-3/9 Jaani külas Uuelahe detailplaneeringu ja selle KSH. Detailplaneeringu eesmärk on kaaluda sadama planeerimist, sh olemasolevate muulide seadustamist ning ehitusõiguse planeerimist paadisilla ja -kuuri püstitamiseks.

Planeeringuala asub Väinamere hoiualal³, mis on arvatud Natura 2000 võrgustikku⁴ Väinamere linnu- ja loodusala. Hoiualade kaitse korraldamisel lähtutakse looduskaitseaduses sätestatud põhimõtetest. Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine; samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi⁵.

Uuelahe kinnistul on valdavas ulatuses inventeeritud Väinamere hoiuala ja loodusala eesmärgiks seatud elupaigatüüp rannaniidud (Natura kood 1630*). Planeeringuala merealal on elupaigatüübi karid (1170) esinemisala ning lähedusse jäävad ka elupaigatüüpide veealused liivamadalad (1110) ning liivased ja mudased pagurannad (1140) esinemisalad.

Kogu planeeringuala maismaaosa asub ranna ehituskeeluvööndis, kus on LKS § 38 lg 3 alusel uute hoonete ja rajatiste ehitamine üldjuhul keelatud. LKS § 38 lg 5 p 2 kohaselt ei laiene ehituskeeld kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele.

Keskkonnaamet on varasemalt esitanud Uuelahe detailplaneeringu lähteseisukohtade eelnõu ja KSH vajalikkuse kohta seisukoha oma 07.02.2023 kirjaga nr 6-5/23/863-2. Loodusdirektiivi artikli 6 lg-s 3 on sätestatud, et iga kava või projekti, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis tõenäoliselt avaldab alale olulist mõju eraldi või koos muude kavade või projektidega, tuleb asjakohaselt hinnata seoses tagajärgedega, mida see ala kaitse-eesmärkidele avaldab. Kui eelhindamise käigus ei saa tõenäolist olulist mõju välistada, tuleb menetluse järgmises etapis hinnata kava või projekti mõju (kas eraldi või koos muude kavade või projektidega) ala kaitse-eesmärkidele ning teha kindlaks, kas see mõjutab Natura 2000 ala terviklikkust, võttes arvesse võimalikke leevendusmeetmeid.

¹ „Saaremaal Jaani külas Uuelahe detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise programm“, koostaja: LEMMA OÜ, töö versioon: 07.08.2024

² katastritunnus 71401:001:3258, pindala 15 220 m²

³ Vabariigi Valitsuse 27.06.2006 määrus nr 176 „Hoiualade kaitse alla võtmine Saare maakonnas“

⁴ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“

⁵ Looduskaitseaduse (LKS) § 32 lg 2

Kuna koostatud eelhindang ei välistanud tõenäolist mõju Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele, oli Keskkonnaameti 07.02.2023 kirjas nr 6-5/23/863-2 esitatud seisukoht järgnev: „Planeeritava tegevusega võib kaasneda keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 2² mõistes oluline keskkonnamõju, kuna objektiivse teabe põhjal ei ole välistatud, et tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile ning puudub veendumus, et olemasolev ja kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust, siis tuleb algatada KSH⁶“. KSH on algatatud osaliselt juba tekitatud keskkonnakahju selgitamiseks.

Keskkonnaamet on esitatud materjalidega tutvunud ning esitame täiendavad ettepanekud, millega palume arvestada:

1. KSH programmi ptk 2.3 on käsitletud kaitsealuste liikide esinemist detailplaneeringualal ja selle lähiümbruses, mille kohaselt kattub detailplaneeringuala vähesel määral III kaitsekategooria linnuliigi punajalg-tilder (*Tringa tutanus*) elupaigaga ja 880 m kaugusele jääb II kaitsekategooria taimeliigi pisikannike (*Viola pumila*) kasvukoht. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et detailplaneeringualast ligikaudu 550 m kaugusele merealale jääb ka Väinamere hoiuala ja Väinamere loodusala kaitse-eesmärgiks seatud II kaitsekategooria loomaliigi viigerhülge (*Phoca hispida*) elupaik⁶. Lähtuvalt eeltoodust tuleb KSH programmis ja KSH edaspidises menetluses hinnata võimalikke mõjusid ka sellele liigile.
2. Detailplaneeringu alal hetkeseisuga EELISE (Eesti looduse infosüsteem, Keskkonnaagentuur) andmetel kaitsealuseid liike ei esine. KSH programmi ptk 4.1.2 kohaselt teostatakse kohapealne ala ülevaatus taimestiku kasvuperioodil. Juhime tähelepanu, et kui välitööde käigus leitakse alalt kaitsealuseid liike, siis tuleb andmed EELISesse kandmiseks edastata ka Keskkonnaametile. Juhendi, millisel kujul andmed Keskkonnaametile edastada, leiate Keskkonnaameti [kodulehelt](#) (näidisvorm andmete esitamiseks Eesti looduse infosüsteemi).
3. Lk-1 12 esitatud joonisel (Joonis 3) ei kattu rannaniidu (1630*) piir EELISE Natura elupaikade ja poollooduslike koosluste (PLK) kihiga. Lisaks on osa ebaseaduslikult rajatud sadamaalast viimastel aastatel nihkunud veelgi rannaniidu peale. Kui sadam seadustatakse, tuleks tõenäoliselt hävitatud rannaniidu servad 0-elupaikadeks märkida. Rõhutame, et edaspidine rannaniidu elupaigatüübi hävitamine läheks vastuollu LKS § 32 lg-ga 2, mistõttu ei ole rannaniidu elupaigatüübi kahjustamine lubatud.
4. Piirkonnas on merealal modelleeritud koosluste veealuste liivamadalate (1110), liivaste ja mudaste pagurandade (1140) ja karide (1170) levik. KSH programmis ptk 4.1.2 on välja toodud mõjude hindamine mereelupaikadele seoses juba ebaseaduslikult rajatud sadamamuulidega. Eesti Merestrateegia⁷ kohaselt on Eesti mereala keskkonnaseisundit mõjutavaks surveteguriks mh tööd, mis mõjutavad merepõhja terviklikkust ja hüdrograafilisi tingimusi. Merestrateegia ühe keskkonnasihina nähakse ette, et merepõhja terviklikkus on tasemel, mis tagab ökosüsteemi funktsioneerimise ja struktuuri. Kuigi valdkonna jaoks ette nähtud meede on seotud Väikese väina tammiga, nagu viidatud ka KSH programmi ptk-s 3.1., tuleb KSH aruandes ikka analüüsida, kuidas tegevus mõjutab merepõhja terviklikkust (kas tegevus suurendab elupaikade killustatust jne).
5. KSH programmis ptk-s 4.1.2 on välja toodud mõjude hindamine mereelupaikadele seoses juba ebaseaduslikult rajatud sadamamuulidega. Ptk-s 4.1.3. tuuakse välja: „Hinnatakse muulide säilimise korral edasist hooldussüvenduse vajadust“. Selgitame, et seega peab mõjude hindamine täiendavalt käsitlema ka faarvaatri kaevamise/süvendamise aspekte (sh kaasnevat mõju) ning asjaolu, kuhu saaks paigutada süvenduspinnase (sadama maismaa, kus ei ole kaitstavaid kooslusi, on väga piiratud). Kui sadam seadustatakse, siis tekib kohe ka küsimus sügavama faarvaatri loomise osas. Hetkel ei ole esitatud dokumentidest aru saada, kui sügav sadam on ja kas sinna planeeritakse tulevikus täiendavaid kaevetöid, st kas kavandatakse sügavust suurendada.

⁶ EELIS kood KLO20000339

⁷ Eesti merestrateegia meetmekava ja sihid kättesaadavad: <https://envir.ee/keskkonnakasutus/merekeskkonna-kaitse/merestrateegia#iii-etapp-mereala-m>.

Samuti on vajalik analüüs, kas ametliku sadama pidamine vajab regulaarseid hooldustöid (st regulaarsed tööd vees, regulaarselt tekkiv pinnas, mida on vaja kuhugile paigutada). Programmis ei ole viidatud, et neid valdkondi käsitletakse. Palume programmi täiendada.

6. Ptk-s 4.1.3. on toodud: „*Hinnatakse muulide säilimise korral edasist hooldussüvenduse vajadust ning muulide avalduvat mõju lainetusele, hoovustele ja seeläbi rannaprotsessidele ning hoiuala kaitse-eesmärgiks olevatele merekooslustele*“. Lisame, et oluline on hinnata ka muulide mõju setete liikumisele.
7. Kavandatava tegevuse eesmärgiks on kaaluda sadama planeerimist, sh olemasolevate muulide seadustamist ning ehitusõiguse planeerimist paadisilla ja -kuuri püstitamiseks. Maa-ameti kaldafotodelt on näha ka juba olemasolev ala veeskamiseks. Slipi olemasolu või selle kavandamise vajadust ei ole käsitletud, kuna detailplaneeringu algatamise otsuses ei ole seda välja toodud. Detailplaneeringu (sh KSH) raames peaks välja selgitama, kas vajalik on korrastada/rajada veeskamiskoht. Juhime tähelepanu, et slipp on eraldiseisev rajatis, mille rajamine peaks olema kooskõlas detailplaneeringuga (LKS § 38 lg 5 p 2).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Karin Sisask 5193 1960 (keskkonnakorraldus)
karin.sisask@keskkonnaamet.ee

Elviira Vanatare 511 9817 (keskkonnakorraldus)
elviira.vanatare@keskkonnaamet.ee

Kaisa Kaljumäe 5365 6871 (looduskasutus)
kaisa.kaljumae@keskkonnaamet.ee

Liis Sepp 5445 0933 (loodushoid)
liis.sepp@keskkonnaamet.ee

Kai Ginter 5699 4373 (meri)
kai.ginter@keskkonnaamet.ee

Piret Sepp 5334 1577 (maahooldus)
piret.sepp@keskkonnaamet.ee

Märt Kesküla 523 4410 (vee-elustik)
mart.keskula@keskkonnaamet.ee